

Dízszerleg fedéllel - a hét szabad művészet allegorikus nőalakjaival

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	17616.a-b
Alkotó:	Petzolt, Hans (1551 - 1633)
Készítés ideje:	1580 - 1590
Készítés helye:	Nürnberg
Jelzés:	jelzetlen
Anyag:	aranyozott ezüst
Technika:	cizellált; öntött díszítés; trébelt
Méretek:	magasság: 34 cm talpátmérő: 10 cm átmérő (fedél): 11,6 cm súly: 484 g

A Nürnbergben készült pompás reneszánsz ötvösmű fedélgombját a keresztény erények egyikének (Temperantia, azaz Mértékletesség) allegorikus figurája díszíti. Az edénytesten gazdag, változatos keretdíszbe komponálva a hét szabad művészet allegorikus alakjai, alattuk sima kartusban egy-egy vésett majuszkulás felirat: *GRAMMAT/ICA*, *DIALECTI/CA*, *RHETORI/CA*, *ARTIMET/ICA* [sic!], *MUSSICA* [sic!], *GEOMETR/IA*, *ASTROLOG/IA*.

Talpában befoglalt érem férfi mellképpel, *GEORGEN ROEMER An 1580* körirattal és Valentin Maler, nürnbergi éremvész mester szignatúrájával. A fedél belsejében Georg Römer (1530 k. - 1591) nürnbergi patricius családi címere, zománcos megmunkálásban.

Az ábrázolások a Nürnbergben tevékenykedő Jost Amman 1560 körül készült lavírozott tollrajz-sorozatának kompozícióit követik (Braunschweig, Herzog Anton Ulrich Museum). Hitelesítő- és mesterjeggyel ellátott, analóg mű található, ugyancsak Hans Petzolttól az ecoueni Musée national de la Renaissance gyűjteményében (ld. [itt](#)) annak edénytestén a hét keresztény erényt megszemélyesítő allegorikus nőalakok kaptak helyet, melyek szintén Jost Amman rajzai nyomán készültek.

Egy további analóg művet közöl az elville-i Eltz-gyűjteményből: Marc Rosenberg: *Jamnitzer und Petzolt*. In: *Kunstgewerbeblatt*, 1. (1885), 57-61. (ld. [itt](#)).

Irodalom

- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 109. (Szilágyi András)
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 215.
- a kiállítást rendezte: Szilágyi András, Békési Éva: *Nürnbergi ötvösmunkák: XV-XIX. század*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1992. - Nr. 9.
- szerző: Szilágyi András, Ács Piroska: *Művészet és Mesterség. Fémművesség*. Múzsák Közművelődési Kiadó, Budapest, 1989. (Szilágyi András)
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 163. (Szilágyi András)
- Szilágyi András, O'Dell-Franke Ilse: *Jost Amman und Hans Petzolt : Zeichnungsvorlagen für Goldschmiedewerke. Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien*, 79. (1983). 1983. - 93-105.
- Szerk.: Miklós Pál: *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei*. Magyar Helikon, Budapest, 1979. - p. 54.
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 122.
- Somogyi Árpád: *Ötvösművek, ékszerek és az Esterházy kincs. Kiállítás az Iparművészeti Múzeumban*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1963.

- Szerk.: Voit Pál, Csernyánszky Mária: *Az Iparművészeti Múzeum mesterművei. 1896-1946.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1946. - p. 13.
- Böhm Ernst: *Hans Petzolt: ein deutscher Goldschmied.* München, 1939. - p. 26.
- Szerk.: Csányi Károly: *Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum gyűjteményei - az iparművészet rövid történetével.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1926. - Nr. 90.
- Rosenberg Marc: *Der Goldschmiede Merkzeichen. Bd. 3.* Frankfurt/M, 1925. - Nr. 4003/w.
- Pulszky Károly, Radisics Jenő: *Az ötvösség remekei a Magyar Történeti Ötvösműkiállításon.* Franklin Társulat, Budapest, 1885.
- Szerk.: Pulszky Károly, Radisics Jenő: *A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma.* Franklin Társulat, Budapest, 1884. - III. terem, p. 149., Nr. 4.

